

Vraska.

S. Mačka ga je vprasnila, prasko mu je naredila na roke, lice itd., pravijo pri nas, in menil sem, da se reče tedaj praska, praskav.

O. Vraska ruga stsl., in nsl. ima že Megiser, Gutsman vraska, vrapa; vrésknoti rumpi: lonec vréskne croat. fraska, ser. vrače scindere; vraskavü rugosus, nsl. vraskav Habdelić. Da se časi spreminjajo v — p — f, to se vé.

Vračl.

O. Vračl medicus, vračiti, vračevati in vračilstvovati curare, sanare, vračevnica, vračilšte, vračibnica *νοσοκομείον* valetudinarium, vračba sanatio, medici officina itd.

S. Menda mi jih naštevate, ker se enkrat potožil, da je sedanji svet tako bolan, da mu je treba mnogo bolničarjev in — vračev, ki mu vračajo zdravje — ili bolest?!

O. Serbis vrač est divinus, magus, unde patet, radicem esse vrūkati murmurare cf. balij et vlühvü et gr. *ἐπιδόξ*.

Vrübínica.

O. Slovo na vrübínica — ima glag. cloz. Vrübínica ali vrübína nedélja se imenuje po latínski dominica palmarum t. j. palmova nedelja.

S. Slovenci ji pravimo sedaj cvetna nedelja po cvetji in zelenji, ki ga navezujejo ta dan na butare, ne pa palmova, ker v naših krajih palme navadno ne rastejo.

Zemljepisje v ljudski šoli.

(Dalje.)

§. 11. Prevesje (Wasserscheide).

J. Pri nas vsaka voda doli teče; ljudje pa, ki na Koroško hodijo, pa pravijo, da tam vode gori, nazaj tekó.

O. Vsaka voda teče iz višjega kraja v nižjega. Naša Kranjska zemlja visi na Hrovaško; vse vode, razun nekaj malih, Sava zbira, in jih odpelje na Hrovaško. Koroška zemlja pa visi bolj na sredo; vse vode se stekajo v sredo dežeze, od koder se v Dravi na Štajersko izlivajo. Med Kranjskim in Ko-

roškimi oziroma med savsko, zilsko in dravsko dolino so pa visoke gore, in vode iz teh gorá ene na zgornjo, druge na spodnjo stran gorovja tekó. Tedaj na vsaki gori, pa tudi v ravnini se lahko zapazi, kam da vodé tekó, in to se imenuje prevesje. Prevesje je tedaj meja dveh porečij.

§. 12. Otok, polotok, zemljina in morska ožina.

J. Kako se pa imenuje zemlja, katero obdaja okoli in okoli voda?

O. Taka zemlja se imenuje otok, ker je okoli in okoli od morja otečena; polotok je suha zemlja, katero naj več voda zaliva, pa se vendar na enem kraji s suho zemljo skupaj derži. Če je pa tak rob med suho zemljo in polotokom prav ozek, se pa imenuje zemljina ožina. Morska ožina je pa ozka vodna pot med dvojnimi morjem. Kedar pa morje daleč sega v suho zemljo, se to imenuje morska guba; če pa daleč med hribi sega, se pa imenuje zanožina; večja morska guba je morski zaliv ali zatok. Véasih pa tudi dolgi, ozek kos zemlje, kakor klin sega v morje, in to se pravi jezik (Erdzunge). Vsi verhovi po morskem bregu, ki v morje segajo, se pa imenujejo prigorje ali nos, ker so poslednji izrastki panog ali gorskih herbtoev.

§. 13. Okolice svetá, kompas.

O. Razkazoval sem ti zemljo naše okolice; povedal sem ti, kaj je polje, gozd, travnik, pustina, mah in močvirje; vodil sem te po gorah; prehodil si z mano dole in doline; tudi sem ti od vodá nekaj pripovedoval; sedaj boš lahko po tem, kakor sem ti pravil, naš domači kraj popisoval. Povedati ti pa moram, da z besedami „gori in doli, na desno in levo“ ne boš vsega mogel dopovedati, da bi kdo drugi vedil, kako kraji ležé, od katerih govoriš, marveč te moram še enkrat opomniti na štiri kraje svetá, na vzhod, zahod, jug in polnoč (Glej „Tov.“ lansk. l. št. 10 in 11!). Da pa kraje svetá še bolj poznaš, treba ti je še več imén, kakor si jih do sedaj vedil. Naj poprej si zapomni **S. J. Vz. Z.** Potem še zaznamovaš sredo med 4 poglavitnimi kraji, in dobiš še 4 druge kraje, kateri se imenujejo severo-vzhod in severo-zahod, jugo-vzhod in jugo-zahod. Vsak teh 4 poglavitnih krajev pa sebi naj bližnje kraje tako imenuje, da še enkrat svoje ime predstavlja, tedaj poleg severa je severni severo-vzhod = **S. S. Vz.** in severni severo-za-

hod = S. S. Z. Poleg vzhoda vzhodni severo-vzhod = Vz. S. Vz. in vzhodni južni-zahod = Vz. J. Z., poleg juga je južni jugo-vzhod = J. J. Vz. in južni jugo-zahod J. J. Z.; poleg zahoda pa je zahodni jugo-zahod = Z. J. Z. in zahodni severo-zahod = Z. S. Z.

J. Kako se pa v deževnem in oblačnem vremenu in po noči, kedar se zvezde na nebu ne vidijo, morejo okolice svetá spoznati?

O. Mornarji gledajo takrat na kompas. V kompasu je magnetična jeklena iglica, ki kaže z enim koncem na sever, z drugim na jug; če jo tudi okoli zasučē, se zopet poverne nazaj, da tako kaže, kakor poprej.

Če tedaj magnetična igla kaže sever in jug, si druge kraje lahko zaznamvamo na papirji, na deski, in vsa taka naprava se imenuje kompas ali veterna roža. Res da, dokler ljudjé niso poznali magnetične igle, se niso upali v veliko morje; brez tega bi tudi Kolumb Amerike ne bil najdel. Še le potem, ko se ljudjé niso več bali, da bi na morji zašli, so si upali daleč po morji, čeravno niso več vidili morskih bregov.

(Dalje prih.)

Spodbudna pisma.

VI.*) Pismo.

Poljša obdelovati ne zna vsak.

Priserčni prijatelj!

Mnogokrat preišlujem, kako bi v svojem imenitnem stanu več storil in koristil človeštvu. Velikrat mi je zavoljo tega prav tesno pri sercu, kajti bojim se, da bi me enkrat ne pekla vest, da sem svojo učiteljsko službo preslabo opravljal. Zdi se mi, da ne toliko zavoljo tega, da bi bil ravno prevnemaren, ampak le bolj za to, ker svojega važnega posla ne znam dobro in prav uspešno opravljati. Ko hodim po polji, vidim, kako na tej pa uni njivi vse lepše raste, bolje rodi in donaša, kakor na sosedovi na ravno tistem kraji, na ravno tisti zemlji. Vidim, da je naj več pri tem, kako kdo svoje polje obdeluje. Tako je tudi pri učiteljskem stanu. So učitelji, akoravno jih je malo, da so sami za se precej izobraženi, kajti imajo iz doveršenih

*) V zadnjem listu stoji številka IV. namesto V.